

BIJLAGEN

---

1. Good practices¹

1. Wetgeving

De Wet Consumentenkrediet en de Wet Marktpraktijken bevatten reeds een aantal regels met het oog op de bescherming van de consument en het vermijden van kredieten of aankopen die men niet kan betalen (o.m. informatieverplichtingen, verbod op oneerlijke handelspraktijken, verbod op onevenredig hoge schadebedingen, verzakingsrecht in bepaalde gevallen, verbod om een krediet toe te staan aan een consument die dit financieel niet aankan,...).

2. Algemene bevolking

- Het 'platform Dag Zonder Krediet' focust op algemene preventie. Er wordt waardevol werk verricht aan de hand van acties en jaarlijkse beleidsaanbevelingen naar de overheid toe.
- Het VCS ontwikkelde in 2010 de website EHBS dat voor burgers en intermediairen basisinformatie biedt over schuldproblemen. De site wijst ook de weg naar de hulpverlening. [www.eerstehulpbijschulden.be]
- De budgetplanner dient om een overzicht van je inkomsten en uitgaven te maken. Ze wordt zowel in een papieren versie verspreid als digitaal. [www.budgetplanner.be]

3. Nieuw samengestelde gezinnen

- Er bestaat informatie voor (vb. via Hoger instituut voor gezinswetenschappen) nieuw samengestelde gezinnen toe. [<http://www.gidsvoorgezinnen.be/index.php/gezinnen-in-alle-vormen/nieuw-samengestelde-gezinnen>]
- Er kan een blog geraadpleegd worden om allerhande thema's bespreekbaar te maken [<http://nieuw-samengestelde-gezinnen.skynetblogs.be/>]

Deze hebben vooral betrekking op het relationele aspect van de partners en de kinderen. Het financiële luik zou er kunnen op aansluiten.

4. Kinderen en jongeren

---

¹ Dit is geen sluitende lijst.

- “In Balans” is een scholenpakket voor het secundair onderwijs met verschillende tools waaronder een kortfilm voor/door jongeren, het spel ‘Op eigen benen’, de brochure ‘Op eigen benen’, stripverhalen, de budgetplanner, brochures Dag Zonder Krediet
- Mijn budget? Lespakket financiële lessen 3de graad secundair onderwijs: OCMW Brugge
- Toneelvoorstelling ‘Target in pocketgame’: PACO producties
- Geldweg (spel voor kinderen basisschool): OCMW Zottegem
- “Laat je gelden”: CAW Stimulans
- “Budgetspel” over jongeren die zelfstandig wonen: OCMW Oudenaarde
- Gezelschapsspelen op de private markt als ‘Levensweg’ (vanaf 8 jaar), het ‘Grote Zakgeldspel’ (vanaf 6 jaar)
- Verschillende diensten geven vormingsmomenten, gekoppeld aan lesmomenten of bezinningsdagen, op scholen over schulden, budgetteren, informatie over schuldhelpverlening in scholen, het thema geld algemeen: o.a. CAW Visserij (“school is out”), OCMW Zwevegem, Regio Westhoek.
- Sommige diensten ontwikkelen een interactieve budgetbeurs voor jongeren: o.a. OCMW Poperinge, samenwerking OCMW’s Beerse, Turnhout, Oud-Turnhout en Vosselaar, samenwerking OCMW Kortrijk, CAW Stimulans en CAW Piramide (Regio Westhoek herwerkt momenteel de ‘oude’ beurs waarbij verbeterpunten worden aangebracht zijnde: praktisch opstelbaar, makkelijk uitleenbaar)
- “EW32” organiseert ‘serious urban games’ waarbij jongeren met digitale media op pad gaan naar verschillende diensten in de stad of gemeente
- Poverty is nog a game (“PING”) is een online game van de Koning Boudwijnstichting voor jongeren [<http://www.povertyisnotagame.com/>]
- Lesmateriaal "Vooruit met die bank! Een klare kijk op je geld": KBC
- OCMW-raad voor/door leerlingen: OCMW Zottegem
- “Buitenspel” is een preventiespel waarbij jongeren op een eenvoudige en interactieve manier in een weerspiegeling van de maatschappij komen: OCMW Hove, OCMW Boechout, OCMW Borsbeek en OCMW Kontich

5. OCMW-cliënteel

- “Wij tellen mee” is een initiatief dat erop gericht is om het zelfvertrouwen van cliënten te vergroten en de begeleiding te bevorderen: OCMW Mechelen
- Groepswerking met OCMW-cliënteel: OCMW Heusden-Zolder

6. (Ex-)gedetineerden

- Een aantal CAW's heeft een meer doorgedreven werking met gedetineerden: vb. CAW De Kempen en CAW regio Brugge.
- Er is een brochure beschikbaar voor gedetineerden met allerhande informatie en wegwijs: CAW De Kempen: 'Ik zit in de gevangenis. Een brochure met twee kanten over schadevergoeding' en 'Hoe omgaan met schulden? Brochure voor gedetineerden'.

7. Scholen

- SOS schulden op school
- 'Schoolverlatersbeurzen' met een voorstelling van kaarten om aan de schoolverlaters een overzicht van alle posten die moeten betaald worden wanneer men op eigen benen gaat staan, aan te bieden, met een woordje uitleg. Op zo'n plaats is het ideaal om 'ons thema' zichtbaar te maken voor de bezoekers.
- De kansenpas: OCMW Aalst i.s.m. de scholen in Aalst

8. Zelfstandigen

- Informatie en ondersteuning bij vragen voor zelfstandigen: Tussenstap, Efrem, Boeren op een kruispunt
- De Vlaamse overheid maakt een gratis scan van de onderneming mogelijk

2. Dankwoord

Deze nota kwam tot stand dankzij de medewerking van heel wat mensen. Een bijzondere dank gaat naar de 'stuurgroep preventie' met de enthousiaste inzet van:

- Mia Van den Heede, OCMW Gent
- Jeanine Bellens, OCMW Zottegem
- Karen Schoenmaekers, OCMW Zottegem
- Rachida Adouane, CAW Visserij
- Siska Van Peteghem, project schuldpreventie Westhoek
- Leen Declercq, Sociaal huis Oostende
- Katelijne Verduyckt, CAW Metropool
- Filip Vits, OCMW Deerlijk
- Thijs Callens, Vlaams Netwerk Armoede

Ook dank aan verschillende deskundigen die hun bijdragen vanop de zijlijn hebben gedaan:

- Bie Melis van de Karel de Grote Hogeschool
- Nicole Vettenburg van de Universiteit Gent
- Veronique Westerlinck van CAW De Kempen
- Studenten van de Karel de Grote Hogeschool

Bronnenlijst

- Goris, P. Burssens, D., Melis, B. & Vettenburg, N.(2007). Wenselijke preventie stap voor stap. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Uitgangspunten voor alcohol- en drugspreventie in de sectoren. [<http://www.vad.be/aanbod/Sectoren/uitgangspunten.html>]
- Nationale Bank van België (2011). Statistieken Centrale voor kredieten aan particulieren – 2010, gegevens op 31 december 2010.
- VREG (2011). Rapport van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt van 31 mei 2011 (Statistieken 2010 met betrekking tot huishoudelijke afnemers in het kader van artikel 5.7.1. van het Energiebesluit van 19 november 2010)
- Vlaams Centrum Schuldbemiddeling (2011). Cijfermateriaal basisregistratie 2007-2010.
- Vlaams Centrum Schuldbemiddeling (2010). Onderzoeksrapport. Resultaten van de basisregistratie en de uitgebreide registratie uitgevoerd bij de erkende instellingen voor schuldbemiddeling in Vlaanderen, 2007-2009.
- De Greef, M.H.G. (1992). Het oplossen van problematische schulden. Een analyse van de invloed van hulpverlening, interorganisatorische samenwerking en huishoudkenmerken op de effectiviteit van de schuldregeling. Groningen.
- OIVO (2008). De consumptie van gezinnen met een bescheiden inkomen.
- OIVO (2008). Dalende koopkracht? Sociale groepen reageren verschillend.
- [<http://www4wvg.vlaanderen.be/wvg/welzijnsamenleving/schuldbemiddeling/Paginas/inhoud.aspx>]
- Centrum voor Sociaal Beleid (2007). Problematische schulden in België. Op zoek naar het profiel van de bevolking met (problematische) schuldsituaties en indicatoren hierover op basis van SILC 2004.
- Réseau Financement Alternatif (2011). Kredietopeningen, waarom? Onderzoek besteld door de POD MI op vraag van Philippe Courard, staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding.
- Vlaams Centrum Schuldbemiddeling (2010). 10 voorstellen voor een federaal beleid ter preventie en bestrijding van schuldoverlast. Brussel. Raadpleegbaar via [www.centrumschuldbemiddeling.be].

- Ontwerpverklaring over het algemeen beleid 1 december 2011.
- Centrum Kauwenberg (2010). Schuldbemiddeling ontoereikend?!
- Schuldsanering. Tijdschrift voor schuldhulpverlening en wettelijke schuldsanering (oktober 2011)5, p. 4-7
- Vzw steunpunt schuldbemiddeling en Centrum Kauwenberg (2009). De collectieve schuldenregeling, knelpunten en aanbevelingen. Brussel.
- [www.centrumschuldbemiddeling.be]
- Deloitte (2011). Surprise. Het december rapport 2011.
- Nationale Bank van België (2011). Statistieken. Centrale voor kredieten aan particulieren – 2010. P 12
- Raghubir, Priya and Joydeep Srivastava (2008). Monopoly Money: The Effect of Payment Coupling and Form on Spending Behavior. Journal of Experimental Psychology: Applied, 14(3), September, 213-225.
- Tijdschrift voor welzijnswerk (juli 2011)35 nr. 317.
- Samenlevingsopbouw Antwerpen Stad (2009). Arm in Arm – aandacht voor allochtone armoede.
- [<http://www.gokkendebaas.nl/Over-ons/Onderzoek.aspx>]
- Mortelmans, D. (2008). De financiële gevolgen van een echtscheiding en hoe vrouwen daarmee omgaan. Universiteit Antwerpen.
- Vlaams Centrum Schuldbemiddeling (2010). Federaal memorandum 2010-2014. raadpleegbaar via [www.centrumschuldbemiddeling.be].
- OIVO (2010). Arme gezinnen worden twee keer gestraft.
- Steunpunt Algemeen Welzijnswerk (2008). Beleidsdossier: Jongvolwassenen tussen wal en schip.
- Budman (1995). In Prochaska et al., 1992
- Demeersman, T. (2008). Met twee voeten in de samenleving. Over wat gedetineerden nodig hebben en wie daarvoor moet zorgen. Locomotieftekst Steunpunt Algemeen Welzijnswerk.
- More, P.A.; Weijters, G. (2011). Schuldenproblematiek van jongvolwassen gedetineerden. Ministerie van veiligheid en justitie. Universiteit Amsterdam.

- Interne werktekst 'Schuldbemiddeling in detentiecontext'. CAW De Kempen.
- Weliswaar, (2010)97, p. 10-12
- De Smet A., Hermans K., Verlinde E., Willems S., De Maeseneer J., Van Audenhove C. (2010). Depressieve klachten en suïcidaliteit in eerstelijns welzijnszorg: onderzoek naar de relatie tot armoede. Via [\[http://www.steunpuntwvg.be/kans/notes/Poster_FNC1_ond.pdf\]](http://www.steunpuntwvg.be/kans/notes/Poster_FNC1_ond.pdf)
- Hoger Instituut voor gezinswetenschappen. (2011). Brussel. [\[http://www.gidsvoorgezinnen.be/index.php/gezinnen-in-alle-vormen/nieuw-samengestelde-gezinnen\]](http://www.gidsvoorgezinnen.be/index.php/gezinnen-in-alle-vormen/nieuw-samengestelde-gezinnen)
- Koning Boudewijnstichting, (2008). Het kind in een nieuw samengesteld gezin. P.13.
- Centrum voor Sociaal Beleid, Herman Deleek, Joris Ghysels, Universiteit Antwerpen. Uit: Koning Boudewijnstichting. (2008). Het kind in een nieuw samengesteld gezin. P.13.
- Koning Boudewijnstichting. (2008). Het kind in een nieuw samengesteld gezin. P.13.
- OIVO (2011). Jongeren en geld.
- OIVO (2011). Meer zakgeld, studentenjobs een succes.
- [\[http://www.roulartamedia.be/cs/Satellite/907/884/goimagostudienl.pdf?blobcol=urldata&blobheader=application/pdf&blobkey=id&blobtable=MungoBlobs&blobwhere=1266583398371&ssbinary=true\]](http://www.roulartamedia.be/cs/Satellite/907/884/goimagostudienl.pdf?blobcol=urldata&blobheader=application/pdf&blobkey=id&blobtable=MungoBlobs&blobwhere=1266583398371&ssbinary=true)
- OIVO (2011). Je hebt spelen... en spelen.
- OIVO (2011). consumenten en bedrog.
- www.budgetsurvivalkids.be / www.allesovercenten.be
- Studiecentrum voor Ondernemerschap, Hogeschool-Universiteit Brussel (2011). Beleidsaanbevelingen ter ondersteuning van ondernemers in moeilijkheden. Eindrapport December 2011.
- Lambrecht, J. en Beens, E. (2003). Zelfstandige ondernemers in nood. Ook zij kennen armoede. Lannoo, Tielt.